

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 8. De interesse lucri cessantis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

furum, si que putasset, praesto soluisset: quia id non impedit quominus existens in mora, causam illius culpabiliter dedere...

CAPVT VIII.

De interesse lucri cessantis.

S V M M A R I V M

- 78 Interest lucri cessantis restituendum est ei, qui inuitus mutauit.
79 Ille qui sponte mutuat pacisci potest de lucro cessante post elapsam remissionem solutionis praesum.
80 Controversa, An in pactum deduci possit, ut soluat interest lucri cessantis, contingens antequam elapsus sit terminus praesum soluitur.

Secundo consentiunt Doctores, cum qui sponte mutuat, ut velit certum terminum praesum ex solutione mutui posse pacisci, ut de damno emergente...

Tertio consentiunt acceptationem & retentionem pretij supra sortem ratione lucri cessantis, non esse tam facile licitam, quam ratione damni emergentis...

De interesse lucri cessantis contingente ex mutuo, ante terminum assignatum ipsius solutionum.

SECTIO PRIOR.

IN controuersia autem versatur num concurrentibus etiam in eisdem conditionibus, ille qui sua sponte, & a nemine contractus mutuum dat, deducere possit in pactum, ut ei soluat lucrum quod cessat antequam mutuatarius sit in mora...

Pro qua multo plures sunt authores quos referunt & sequitur Couar. loco citato, Nauar. in comment. De usuris, nu. 43, Petr. a Nauar. lib. 3. De restit. cap. 2. nu. 287. Alphonsi de Neapoli in tract. De usuris quaest. 18. num. 29. & 30. & Lud. Molina loco citato, versu Contraria tamen. Pro ea autem...

Ratio vero talis est, quia cum in pecunia sit duplex potentia ad lucrum: altera absoluta, quae semper in pecunia cernitur, etiam reposita in arca; altera quae coitatur pecunia non absolute, sed ut stat sub tali vel tali industria; apud talem vel talem mercatorem...

Pro quo fructu licitum esse pretium accipere, patet per duo absurda quae alioqui sequerentur. Prius est, quod mercatorem ad nundinas profecturum detinens, nullum ad id habendo ius, non teneretur ad restitutionem lucri quod ille verosimiliter facturus erat.

Omnia fere quae de interesse damni emergentis ante constituta sunt, in hoc etiam locum habent, ex communi doctorum consensu.

Primum enim consentiunt, quod cum aliquis inuitus mutuat, & lucrum inde illi cessat, possit ipsum exigere, de eo que pacisci: immo quod is qui cogit ad mutuum, teneatur ut damnum emergens, sic & lucrum inde cessans restituere, etiam si pactum non interuenerit...

80.

81.

GINAI
RAXIS
RIP
W

ne suum artificium exerceret. Cum ergo hæc ita sint, & mutuatarius à mercatore accipiendo mutuo pecuniam, quam habet exposita negotiationi, causa sit cessationis lucri, quod ea profertur manens exposita: is (mutuatarius inquam) tenebitur id ipsum lucrum eidem mercatori refundere. Qui proinde in tali casu poterit cum mutuario pacisci de pretio refundendo pro interese lucri ex eiusmodi mutuo cessantis.

Neque refert quod forte pecunia plus valeat quidem in manu mutuatarii, non tamen in manu mutuatarii: quod id non impedit quominus mutuator vere causa mutuatarii sentiat detrimentum, ad quod refaciendum obligatio detur: cuius non sit iustum, ut ille dispendium patiat, unde meruisse præmium ex cap. Peruenit, De fidei iuribus. Nec item refert quod, ut *Sunt ubi*, mutuator prædictæ cessationi lucri, voluntarie omnino consentiret: eique sit liberum suam pecuniam sibi reservare. Nam aliud est in damnum consentire, & aliud damnum remittere: æque necesse est ut si mutuator consentiat se pati interese ex mutuo, teneatur gratis pati, nulli refusione ei facta secundum iustitiam exigentiam. Alioquin enim, nec ratione damni emergentis, nisi iniustus illud patiens, posset aliquid accipere: si quidem iuri suo cedit eo ipso, quod in mutuum consentit. At id absurdum est: quia ex eo, quod quis sponte in gratiam alterius aliquid præstat, non debet deterioris esse conditionis quam si præstaret iniustus, cum illud quam hoc laudabilius sit: sic enim rusticus quem rogis tibi vine ignota fieri ducem, ex eo quod tibi sponte consentiat, non minus potest recompensari, nempe exigere pro operibus à quibus voluntarie cessat, quam si iniustus cessaret. Item si petas ab artifice instrumenta artis quibus est lucraturus, non minus ipse potest tecum pacisci de lucro cessante, si sponte concedat, quam si iniustus. Quia ergo pecunia mercatori negotianti est velut instrumentum quoddam quo lucrari potest: dum eam tui causa à negotiatione fructificante summovent, si libere summovent, non debet esse peioris conditionis quam si id faceret cõctus.

Quamvis autem Caiet. 2.2. quæst. 78. art. 2. requiri putet, ut mutuantem saltem ex charitate cogatur mutuum dare, ut salua conscientia possit aliquid in pactum deducere ratione lucri cessantis: tamen videtur assentiendum Nauarro in comment. De usuris, n. 52. (sicut assentiuntur Petr. à Nauar. in cit. c. 2. n. 300.) assentiunt mutuatorem sine sua sponte, siue precibus alterius adductus, siue aff. cõ charitatis, siue aff. cõ lucrum immo & odii, vel crudelitatis mutuo det non impediri ab exigendo lucro sibi vere inde cessante: quia licet per malum affectum peccet, non violat tamen iustitiam æquitatem, cum petat sibi debitum, ut bene ibidem Nauar. ostendit.

Quod si Caietanus obiiciat pecuniam, & est in statu lucri, seu parata ad negotiationem plus quidem valere, si tamen auferatur ab illo statu, de cõtere plus valere; ideoque illum qui sua omnino sponte, nec charitate saltem impellente, auferat à negotiatione suam pecuniam ut mutuet, nihil amplius quam ea per se valeat, posse citra usuram accipere. Respondendum est. Non obstante, quod nulla charitas ad mutuo dandum compellat; ratione lucri cessantis posse aliquid supra fortem in pactum deduci, quia id non accipietur pro pecunia posita ex ratatum lucro, ut si specie data; sed ut à lucro ipso distrahitur ad mutuum, in consequente conventionione cum mutuario, de refaciendo lucro cessante: quod mutuator exigere potest in casu quo non tenetur mutuari. Is enim potest suam indemnitate procurare, ac suas diuitias plus quam proximi diligere.

Porro consequens est ex dictis quod Alphonfus à Neapoli in tract. De usuris q. 18. n. 32. confirmat: si ad sint omnes conditiones quas requiri diximus, posse rata cõscientia exigere interese lucri cessantis, non tantum post primum annum à die mutationis, sed etiam in subsequentibus annis, donec facta sit totius capitalis solutio: pro rata tamen: nempe, ut si fuerit soluta media pars, tantum exigatur interese pro alia medietate non soluta; & sic deinceps. Immo addit ille non solum interese, quod soluendum erat ratione capitalis, posse aliud interese exigere pro eo, si solum exponeretur negotiationi, & pro rata fructificaret perinde ac capitale. Ad quod tamen requiritur, ut mutuatarius singulis annis moneatur, ut videat num vejit, & possit alia ratione sibi providere. Verum id admissum in speculatione; dissuadendum

est in praxi antequam fiat, prout bene monent Conradus De contractibus, quæst. 30. in fin. & Medina in Cod. De acquisitis per usuram q. 3. versu. Est ergo resolutio; atque alii quorundem meminit Lælius Zecchi in tract. De usuris cap. 16. num. 7. deduciturque ex cap. In civitate De usuris. Et ratio patet: quia quidquid pacifcentes dicant, se velie omnes conditiones requisitas servare, facile est vna ex parte, ut mentiat iniquitas sibi, & ex altera difficile, ut omnes tales conditiones simul concurrant, ac seruentur debite. Postquam autem factum est tale pactum diligenter attendendum est, an omnes eiusmodi conditiones fuerint observatae; quia cum illis omnibus celebratum pactum de refundendo lucro cessante, non est ut usurarium condemnandum. Atque ut de eo facilius iudicari possit, explicationi earundem conditionum traditur in præced. cap. 7. aliquot documenta addere conseret.

Documenta vna ad iudicandum an illicitum sit pactum, in unum cum mutuatario, de lucro cessante refundendo.

SECTIO POSTERIOR.

Primum est: Ad hoc ut lucrum reuera cessare censetur, opus esse in primis, ut pecunia aut quidvis aliud quod mutuo datur, sit aliquid deputatum negotiationi, ut nisi mutuum interuenisset, negotium de facto esset: sicque cessationis à negotiatione, & amissionis lucri ex ea proveniunt, mutuum causa fuerit propinquæ: contingit, quemadmodum notat Alphonfus à Neapoli in ead. quæst. 18. num. 33. cum mercator iam habebat præ manibus tales merces emendas; ex quibus verosimiliter lucratus fuisset, si illas emisisset ex pecunia mutuatari; aut cum nobilis, vel alius homo diues propter mutationem, impeditus est ne prædium tunc venale, vel castrum, vel censualem redditum emeret, contra quam plane statuerat & poterat de præsentem. Cuius documentum ratio est, quod quando mutuum causa est tantum remota amissionis lucri; in re quæ mutuo datur, non inest ille maior valor, quem supra diximus: sed solum potentia ipsa remota ad lucrandum, propter quam, supra etiam diximus, pecuniam non valere aliquid plus, quam de se valeat. Atque de lucro proveniente ex huiusmodi potentia remota exponendus est. D. Thomas loco cit. cum negat mutuantem pacisci posse de lucro cessante. Nam aliqui secum ipse pugnaret cum in 2.2. quæst. 62. art. 4. satis aperte inuenit fas esse accipere pretium pro lucro cessante; res scilicet quæ mutuo datur, considerata prout exposita est negotiationi.

Ex hoc documento dependet illud quod ex Panorm. & aliis, Sylu. habet Usura 1. quæst. 19. lucrum cessans, ut pro eo aliquid accipi possit, debere esse in actu, aut quasi in actu (quod est debere verosimilis esse) non autem esse tantummodo in possibilitate: quod potius est non esse, quam esse. Dependet etiam quod habet Petrus à Nauar. lib. 3. De refut. cap. 2. num. 301. interesse lucri cessantis censendum tantum fictum, nec verum, cum vel mutuator non statuerat negotiari cum pecunia quam mutuo dedit, vel si statuerat, negotiatio talis fuit ex qua lucrum alicuius momenti vero similiter sperandum non fuit. Dependet denique quod habet Lælius Zecchi in tract. De usuris cap. 16. nu. 5. in 2. & 3. conditione. Ad hoc ut lucrum istud prætendi queat, requiritur ut mutuantem possit, velit, & propositum habeat negotiari, atque id procurare. Proindeque Clericum, qui negotiari prohibetur, non posse illud prætendere; nec item doctorem aliamve eiusmodi personam, quæ negotiari non solet, nec etiam mercatorem cum habet pecunias, expectans occasione emendi merces, nec de propinquo empturus est quod Galliedicimus: *Il n'est encores urle point d'acheter*. Ex quo eodem authore in præcedenti cap. 5. num. 8. versu Secundo debet, adverte: quod etsi in foro conscientie penitenti pro se, aut contra se loquenti credatur: petenti tamen lucrum cessans non credi in foro externo: ne quidem iuranti, nisi probet sibi cessare cum omnibus conditionibus requisitis ad illud ipse exigendum.

Secundum documentum est: Quod ut ex mutuo facto de pecunia quæ non est exposita negotiationi, nihil ratione lucri cessantis potest accipi; ita nec posse quando mutuum sit de pecunia quæ erat quidem ad negotiandum destinata,

desinit

definit tamen destinata esse, per hoc quod mutans mutaverit propositum negotiandi ex illa. Inde enim definit contracta esse cum in dultia humana, per quam fructus era reddebatur ex sterili. Et ita recte inquit Navar. in Ench. cap. 17. in 212. finem: quod nequeant quidquam ratione interesse lucri cessantis. Iste capere ij, qui nolunt, vel non possunt negotiari, nec res emere frugiferas expositas venales.

Quod idem proponens in comment. De usuris, nos. 6. li. 19. prenitit in not. 18. ex communiter recepta D. Antonini: sententia, quod volens emere predium aut aliud quod sibi proventum annuatim redderet, si alteri pecuniam qua empturus esset, mutuet (præsertim compensationem promittenti) possit accipere ab ipso proventum euenturum sibi, ex eo quod emisisset, nisi mutasset, tum quia talis æquipatur mercatori mutuanti pecunias paratas ad merces emendas tum quia illud accipit ratione interesse lucri cessantis: sicut mercator: tum quia ex communiter etiam recepta sententia. Qui vendit aliquid prædium iusto pretio & tradit illud emptori non solventi, potest ad servandum se indemnem sine violatione equitatis, loco interesse tantum accipere, quantum id ipsum prædium deductis expensis reddiderit. Quare poterit similiter accipere à mutuuario, si par lucrum ei cessare ex mutatione illi facta.

86. Tertium documentum est: Nihil accipi posse ratione lucri cessantis ex pecunia mutuo data, negotiationi exposita, si is qui mutuo dedit, aliam habuerit non expositam, quam mutuo daret, et quam exposuit, aut exponere poterit in mutuata locum. Ratio huius est: quia tunc vel ipsi lucrum proventurum non cessabit, vel ex ipsius tantum negligentia cessabit. Vnde non est quod à mutuuario aliquid exigat ratione lucri cessantis. Quod idem sententiam est, si aliquid negotium peragat ad quod non erat applicaturus operam suam, si ex mutuata pecunia negotiaretur, quia inde tantumdem lucratur, quantum lucraretur ex negotiatione: ideoque tunc lucrum non cessat ei ob mutuum, ita ut in fine anni tantum habeat, quantum habuisset si non mutasset. Quod si contingeret minus habere vel cum maiori labore acquirere, talis damni emergentis compensatio exigi potest, prout notat Molina de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disp. 316. in titum. Propositum autem documentum ex Caiet. & Med. approbans Navar. in Enchir. cap. 17. num. 212. & in comment. de usuris, num. 54. utrobique conditione 3. ipsum limitat, ut non procedat in casu, quo quis habet aliam pecuniam reservatam quidem, sed moderate, pro consuetudine sua personæ destinata ad subveniendum fortuitis necessitatibus, vero similibus: quam non statuit negotiationi exponere, sed reservare in illum finem, prout prudentia dicat, & prudentes facere solent.

87. Quartum documentum est: Non esse deducendum in pactum totum lucrum speratum, sed solum quantum valet in potentia pecuniæ expositæ negotiationi. Hoc, antedictis consentaneum, habet ex D. Thomæ doctrina Navar. in comment. De usuris num. 54. versu finem. Itaque talis potentia æstimatio expendenda est, ut lucrum cessans in pactum deducatur. Æstimatio vero eiusmodi faciendâ est secundum lucrum speratum, nec dum habitum, quantitatem incertitudinis, propter quam res minus valet, quam valet iam habita. Optima autem regula statuendi in hac re iustum pretium potest esse: ut qui mutuat, tantum remittat ex lucro cessante, quantum ipse daret alteri ob contractum assicuracionis, id est, quantum daret illi qui ipsum securum redderet de toto lucro sperato: in se ipsum suspiciens totum periculum, ut v. g. si quis speraret lucrum 15. pro 100. & libenter daret 5. pro assicuracione, possit tantum accipere 10. pro lucro cessante, quia hæc solvens, reddit ipsum securum.

88. Aduertendum est autem (quod habet Petrus à Navar. lib. 3. de rebus. cap. 2. num. 303. & aliis antiquioribus citatis attrigit Molina in memorata disp. 316. versu finem) de compensatione lucri cessantis dupliciter posse fieri pactum: uno modo indeterminatè, ut scilicet interesse quomodocumque postea euenierit, mutuarius teneatur quantum ipsi fuerit, rescire, & mutuatorem seruare indemnem, quod est posse pactum iniuri, ut mutuarius tantum lucrum det mutuant, quantum alii suæ artis lucrati sunt ex simili pecunia, sine parum sit, siue multum, siue nihil, aut quantum vali-

tum sunt fructus prædij, quod emendum fuerat ex mutua pecunia: deductis expensis, laboribus, & periculis. Altero modo pactum fieri potest determinatè: nempe patifcèdo à principio de certo pretio quod mutuarius soluat pro lucro cessante, siue minus, siue etiam nullum (ut ex Medina C. De acquisitis per vsuram qu. 3. versu Est ergo solutio: & ex Soto lib. 6. de iust. & iur. quest. 1. art. 3. habet Navar. in Enchir. cap. 17. num. 17. lit. N. versu 4.) postea comperiat cessare. Quod est, ex Medina, tale pactum non iniuri veritati lucri euenturi, sed vero similitudini rationabiliter habitæ.

Excipe, nisi forte lucrum speratum esset certum, ut cum quis habet in promptu pecuniam qua propediem censum omnino statuit emere super possessionem quæ sub censu venalis est: ac victus præcibus amici mutuum exigentis, dictam pecuniam dat mutuo declarata conditione lucri cessantis cuius compensationem mutuarius promittit. Tunc enim quia lucrum certum est, de eo pacisci licet, & totum exigere tuta conscientia: prout (citato Iosepho Angles) expresse docet Alfonso de Neapoli in tract. De usuris quest. 18. condit. 9. Et confirmatur: quia in eo nulla cernitur iusta causa defalcandi.

Porro in determinando memorato pretio, non tantum ob incertitudinem antedictam, defalcandum est aliquid de lucro cessante, sed etiam deducendæ sunt expensæ, quas in negotiatione facturus erat mutans maiores, quam faceret cessans ab illa: quoniam pro earum quantitate lucrum speratum minuitur: & propterea ex illo deducendæ sunt. Adde etiam ex pretio lucri cessantis deducendam esse aliquam portionem: ratione periculi cui capitale in negotiatione subiacebat, iuxta Medinam in C. de acquisitis per vsuram quest. 3. S. Conditio nes. in 8. conditione & Sylu. vsura. 1. numer. 10. Eamque maiorem aut minorem, prout maius minusve fuerit tale periculum, Ad quod definiendû, hæc regula, antedictæ similis, vsui esse potest, ut qui mutuat, tantum de lucro remittat, quantum alteri daret qui ipsum faceret securum de suo capitali, talem enim securitatem illi præstat mutuarius qui tenetur integrum capitale restituere.

Addunt etiam dicti authores aliquid esse de æstimacione lucri detrahendum pro labore, à quo per tale mutuum eximitur mutans, & quem ipse alioqui esset in negotiatione subiturus. Quod communiter quidem verum est, non tamen simpliciter. Nam ut recte ait Sotus lib. 6. de iust. & iur. quest. 1. art. 3. concl. 4. sub fine: merito possit aliquis (maxime si aliunde non haberet unde victum quæreret) malle in negotiando laborem suum impendere, quam amittere aliquid de lucro quod spectat: sicut & mercenarius qui rogatur cessare à labore, iuste possit petere totum quod acciperet, si laboraret, quia potest malle laborare, ut totum pretium recipiat, quam à labore desistere, si minus propterea est recepturus. Aduerte autem non posse mutuarium cogi ad paciscendum posteriore modo, si tantum priore velit pacisci, quia sufficit ut indemnem seruet mutuatorem: ad quod sufficienter se adstringit paciscendo priori modo. Non grauat tamen iniuste pro pactum posterioris modi si seruentur ante dicta: quia sicut in eo exponitur periculo plus soluendi, ita mutuator exponitur periculo minus accipiendi, quam ei cessaturum sit lucri.

90. Postremum documentum est lucri cessantis æstimacionem & exactionem non esse ita faciendâ, ut mutuarius statim à principio mutuationis teneatur pro interest. satisfacere, antequam illud sit positum in esse. Hoc habet Medina in prædictis condit. 7. & Navar. in comment. De usuris n. 54. condit. quinta & silius persequitur Petrus à Navar. lib. 3. de rebus. cap. 2. num. 305. & aliquot sequentibus. Ratio vero eius est, quia quod pro interesse soluitur, eidem subrogatur, neque eius quod nondum extitit, subrogatio exigi potest. Et certè si æstimatio fiat, ut lucrum cessans exigatur ab initio mutuationis, ipsum non est tantum quantum æstimatur. Namque si pro lucro cessante ex 1000. aureis mutuatis, statim recipiatur aliquid ut 100. aurei, tunc reuera lucrum non cessat ex 1000. aureis: quia in effectibus, tantum 900. mutantur, ideoque iniustitia est accipere lucrum quantum cessaret ex 1000. cum 100 sint, ex quibus lucrum non cessat mutuatori, qui ea re: in: ns, vel recondit in arca, vel exponit negotiationi, & sic non habet causam

iustam exigendi interesse pro illis. Accedit quod alioqui fieri posset vt mutuatius obligetur ad solutionem mutui nihil accipiens. Fieri enim aliquando potest, vt lucrum speratum adqueat fortem: quod si ab initio mutuator capiat, nihil restabit mutuario obligato ad solutionem fortis quod iniquissimum est.

91. Ceterum in praxi, non tantum curandum est, vt predicta omnia seruentur, sed etiam cauendum est sibi diligenter a scandalo, in istiusmodi lucri repetitione. Nam quamuis ea possit esse sine vsura, aut iniustitia, plerumque tamen est cum aliqua illius specie, seu appaentia: vnde fit, vt scandalizentur pusilli: vel indicantes recipientes vsurarium, aut iniustum, vel existimantes sibi licitum esse ex mutuo lucrum facere. Atque ex dictis, multa quae in praxi quotidiana occurrunt, resolui possunt. Ea trademus commodius in sequenti lib. 25. in tractatu de mutuo.

CAPVT IX.

De penis vsurarium, ex quibus inter cetera innotescit, quam grauis sit vsura malitia.

SVMMARIVM.

- 92. Pena canonice vsurarius imposita incurritur tantum ob vsuram manifestam.
- 93. Cuius iudicis sit, crimen vsure punire.
- 94. Quis censendus sit vsurarius manifestus, penis canonici obnoxius.
- 95. Quae sint tales pena.
- 96. De eo quo vsurarius manifestus non sit speliendus in loco sacro, nec absoluentus a peccatis donec satisfaciat quantum potest.
- 97. De eo, quod irritum sit vsurarij manifesti testamentum.
- 98. De excommunicationis pena constituta nonnullis qui fauorem exhibent vsurariis in exercendis vsuris.
- 99. Duae vltima pena spectantes ad forum externum.

92. PRaeter penas iuris naturalis & diuini, quae sunt reatus aeterni supplicij (iuxta tradita in praecedenti cap. 4. de mortali malitia vsurae) & obligatio ad restitutionem, de qua dictum est suo loco in praeced. lib. 10. tract. 4. cap. vlt. parte 5. aliae sunt iuris canonici: impositae vsurarijs, non quidem omnibus, sed tantum manifestis, iuxta communem Doctorum sententiam, ex Angelo in verbo vsura 2. §. 19. & Sylu. in eodem verbo nono, qu. 1. De quibus antequam dicamus, praemittenda est explicatio duplcis dubij, quorum prius est, An vsurae crimen, seu poenam vsurario infligere, pertineat tantum ad Iudicem Ecclesiasticum, an etiam ad Iudicem laicum: posterius vero, quis dicatur vsurarius manifestus, penis canonici obnoxius.

Explicatio dubij, An vsuram punire, sit tantum Iudicis Ecclesiastici.

SECTIO I.

93. ATque de priori, duae sunt sententiae in quam vtramque plures authores citat Couarr. lib. 3. resol. c. 3. v. a. in principio. Vna est, vsuram esse simpliciter crimen Ecclesiasticum. Altera est crimen esse mixtum fori: & ita Iudicem saecularem inter laicos, & Ecclesiasticum inter Clericos, posse de hoc crimine iudicare, quam sententiam imple Couarr. amplectitur. Ceterum non videtur dubitandum quin tam laici quam Clerici puniri possint poena Ecclesiastica. Nam in cap. 2. & in cap. Praeterea De vsuris, laici vsurarij a Iudicibus Ecclesiasticis puniuntur poena excommunicationis. Et certe quia ratione cuiusque peccati, quilibet Christianus Ecclesiasticum, forum sortitur, ne Regibus quidem exceptis: ex cap. Nouit De iudicis, manifestum est non tantum in Ecclesiasticis, sed etiam in laicis crimen hoc vindicari posse a saeculari Iudice crimen vsure vindicari valeat in iis qui pertinent ad ipsius forum. Nam vsurae perinde ac furtum prohibita est, non tantum iure supernaturali, sed etiam naturali, nec tantum iure canonico, sed etiam ciuili: neque ius canonicum vllibi eam reseruauit Iudici Ecclesiastico,

Immo in cap. Post miserabilem De vsuris, permittit Iudicibus saecularibus de ea cognoscere. Verum est tamen,

quod vsuratum poenitio speciali quadam ratione, magis quam furtum cenferi potest ad forum Ecclesiasticum pertinere. Nam quia iure canonico nulla vnquam permiffa sunt vsurarij: iure ciuili vero alique sunt permiffa, prout habitum est in cap. 4. ea de causa (cum Magistratus saeculares conuiuere cenferentur in eorum animaduersione) esse etiam est, vt Iudicis Ecclesiastici correctioni relinquere: adeoque vt illarum crimen Ecclesiasticum diceretur, sicut dicuntur periurium, blasphemia, & quaedam alia. Est & alia causa cur dicatur crimen Ecclesiasticum; nempe quod licet dum de punitione agitur, & quaestio est facti, vsura pertineat tam ad laicum quam ad Ecclesiasticum Iudicem; quando tamen quaestio est iuris, hoc est, quando inquiritur num contractus sit vsurarius, proprie pertinet ad Iudicem Ecclesiasticum de ea cognoscere: vt ex Panorm. quibusdam alijs habet Syluest. Vsura nono, in principio.

Explicatio alterius dubij, Quis censendus sit vsurarius manifestus.

SECTIO II.

DE posteriori autem dubio dicendum est cum Angelo & Syluest. locis cit. Nauarr. in Enchir. cap. 17. num. 280. & Couarr. in cit. cap. 3. num. 4. vbi alios commemoratur) quod per vsurarium manifestum intelligatur primo, is qui est notorius per euidenciam facti, vt est is qui in conspectu populi vsuras exercit, totid conspiciebatibus vt nulla tergiversatione negari possit. Nec requiritur vt plures actus vsurarios exerceat, vel vt quibusuis petentibus tribuar (quod insinuare videntur Angelus & Sylu. dum aiunt debere esse in domo paratum mutuari omnibus volentibus: ad eum modum quo meretrix in prostibulo parata est ad flagitium) sed sufficit vt vnum actum vsurarium tali modo exerceat, vt ex Panorm. habet loco cit. Nauarrus. Nec item requiritur, vt vsura exerceatur in mutuo formali & aperto, sed sufficit vt in mutuo virtuali, & palliato, quale est tecum, contractu venditionis, quando merces ob dilatam solutionem manifeste venditur carius pretio earum rigoroso ex Nauarr. loco citato, & Sylu. in sequenti quaest. 2.

Intelligatur secundo, per manifestum vsurarium, quicumque de seipso tale crimen confessus est in iudicio, etiam si inquit loco citato Couarr. simplex confessio sit, neque professus fuerit se manifestum vsurarium esse. Item quicumque per sententiam iudicis ob tale crimen damnatus est. Namque & propria confessio, & iudicis pronuntiatio efficit notorium, quod vocatur iuris, & qui paratum notorio facti in cap. finali De cohabit. Cleric. & mulierum, & in cap. Cum olim De verb. signific.

Intelligatur tertio, per manifestum vsurarium, (vt Angelus & Sylu. locis citatis habent ex glossa ad cap. Quamque De vsuris in 6. vrb. Manifesti) qui coram Sacerdote, & testibus, publice fateatur se vsurarium, & vsuras restitui mandat, libros rationum tradens. Sed, vt Couarr. in cit. nu. 4. admonet ex communi sententia, id verum est tantum cum ex confessione crimen in plurium notitiam venerit. Ratioque esse potest, quod praeter notorium iudiciale, id est, per confessionem rei in iudicio, vel sententiam Iudicis, nullum aliud extraiudiciale ponatur in praecitatis capitulis, quam illud quod ad tam multos peruenit, vt publicum sit, nec tergiversatione celari possit. Vnde ad huc Couarr. non refertur, an confessio extraiudiciali fiat coram Sacerdote, vel coram notario, dummodo facta fuerit ita palam ac publice, quod ad plurium aures, cognitionem, & scientiam peruenerit. Alij autem modi quibus innotescit vsurae crimen, non faciunt vsurarium manifestum, sufficenter ad poenas de quibus acturi sumus incurrendas: vt locis cit. monent Angelus & Sylu. Itaque ad id de se, non sufficit quod vsurarius crimen suum fateatur, extra iudicium etiam coram testibus; aut quod eiusdem criminis infamia laboret; aut quod sint contra eum argumenta & indicia vsurae admiffa, & sic de reliquis. Talia tamen ad hoc sufficere possunt, vt per Ordinarium loci publicetur vsurarius esse, vt iidem authores addunt.